

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrtkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Občno izdanje stane: za jeden mesec . . . 30, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesec . . . 2.00 „ „ „ 2.50 za pol leta . . . 5.00 „ „ „ 6.00 za vse leto . . . 10.00 „ „ „ 12.00
 Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir.
 Posamično številko se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nvt., v Gorici po 3 nvt. Sobotno večerno izdanje v Trstu 3 nvt., v Gorici 4 nvt.

EDINOST

Oglaš se račun po tarifu v petiti; za naslove z dobilimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega vsakodnevno vrstico. Poslana, osmrtnice in javnoohvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravnništvo** ulica Caserma 13. Odpriete reklamacije so prosto poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

Iz govora del. Kaftana

v drugi seji avstrijske delegacije dne 1. oktobra 1894.

I.

Že v zjutranjem izdanju od minolega četrtka smo bili objubilili, da podamo našim čitateljem glavno zmišl iz krasnega govora del. Kaftana povodom razprave o poročilu proračunskega odseka o proračunu ministerstva za vnanje stvari za leto 1895.

Česki delegatje so bili letos in prejšnja leta jedini v delegaciji, ki so očitno in odločno grajali našo vnanjo politiko, odnosno našo zvezo s sponima dvoma državama, kateri sta v nedavni minulosti — kakor nas uči zgodovina najnovejše dobe — usekali globokih ran v starodavno in čestitljivo telo države avstrijske in dinastije Habsburgov.

Kakor znano, smo tudi mi veliki in nepopoljšljivi skeptiki, kedarkoli nam je premotrivati vnanjo politiko avstrijsko, kajti nikakor nam neče prav v glavo, da bi bili naši zaveznici — Nemčija in Italija — stopili v to zvezo lojalno, odkritostno in le s tem namenom — a uprav to se navaja kot glavni argument v prilog trozvezi — da se vzdrži evropski mir. Še manje pa je verjeti, da bi bili sklopili to zvezo iz zgolj ljubezni do naše države. O čutstovanju teh dveh naših zaveznic je čitati v zgodovini davno minulih in tudi novejših časov jako temno, žalostne strani — in ako je zgodovina res učiteljica narodov, potem nam seveda ne sme šteti nikdo v sle, ako smo in ostanemo najbrže tudi v bodoče: neumni Tomaži.

Seveda, ako motrimo stvar se zgolj človeškega stališča, potem moramo reči, da je Avstrija, stopivši v zvezo se svojima nekdanjima tradicijskima nenasprotnicama, dala sama sobi najslabše spričovala; dokazala je, da jo prešinja duh krščanske ljubezni in krščanskega umiljenja, dokazala je, da rada pozablja na prebite krivice in da rada odpušča onim, ki so jej sekali globoke rane. Premagovati samega sebe, satirati in končno tudi satiri črva žalostnih spominov na prestane tužni dni, pozabljati in odpuščati, to je pač najvišja krščanska čednost in najlepše junaštvo — in takega junaštva se ne treba sramovati nikomur. Kdor se more ponašati s tako čednostjo in takim junaštvom, ta stopa lahko jasnim čelom in povadigneno glavo med svet, kajti, kjer se prikaže med blage ljudi, porečejo mu: Ti si plemenit človek.

Tako moramo soditi, ako se postavimo na zgolj človeško stališče. A vse drugače se nam kaže stvar se političnega stališča, kajti v političnem življenju veljajo in morajo veljati posebna in drugačna načela, nego pa v navadnem človeškem življenju. Politiško življenje ima svoje posebne zakone

in gorje državi, ki bi hotela prezirati te zakone! V človeškem življenju je pozabljenje pač lepa, vavišena čednost, toda v političnem življenju se ta čednost le prerada pokaže kot neodpusten in v svojih posledicah nepreračunljiv pogrešek.

In ker nam je zgodovina živo pred očmi, ker nikakor ne moramo pozabiti na to, kar je bilo, ker so nam živo v spominu nebroj krivic in krvavih udarcev, katere sta nam naklonili naši zaveznici, je tudi opravičen naš sum, da se nam nekdanji naši nasprotnici niti približali iz pravega prijateljstva, ampak da so jih do te zveze doveli posebni odnosi in pa ozira na svojo lastno korist: ne radi nas, ne radi ljubelega miru, ampak le radi sebe in svoje koristi in svoje varnosti postali sta Nemčija in Italija naši zaveznici. Trozvezo je ustvaril le razum, sroci naših zaveznic ne vesti ni česar o tem.

Tako je naše uverjenje in to uverjenje je globoko ukoreninjeno v našem srcu — saj je utemeljeno v zgodovini.

Naši dvomi na odkritostnosti trozveze veljajo še posebno naši zaveznici tamle onkraj velike luže. O tej naši zaveznici imamo mi svoje posebne misli, a menimo, da ves narod slovenski čuti in misli s nami. Tu pa nam ne kliče samo zgodovina, tu nam kliče tudi sedanost: Bodite oprezni, ne zaupajte!

Verujemo v božjem imenu, da hoče oficijelna Italija pošteno spolnjevati vse obveze, koje jej nalaga trozveza, toda pozabiti ne smemo pri tem, da je tam doli ne oficijelna Italija mogočen in vrhu tega v svoji muhovitosti nepreračunljiv činitelj. O tej neoficijelni Italiji pa smemo reči mirnim srcem, da nas — kako bi rekli hitro, da ne bi bil izraz pretrd? — nima rada. To „nima radi“ pa je postalo narodna tradicija, vzrasla iz navskrižja interesov obeh držav, te odnošaje je vzgojila zgodovina. A narod ne pozablja tako hitro, kakor pozablja posamični človek, kajti politično in mednarodno življenje se giblje in vrši po posebnih zakonih, koje morejo pač prikriti bistri državniki v trenutkih zadrege, toda razveljaviti jih ne morejo nikdar.

In da smo odkritostni, moramo priznati, da je tudi pri nas tako na strani neoficijelne javnosti, saj kolikor se dostaje národa slovenskega. Ne med politike po poklicu, ampak med priprostimi národ pojte in tam se prepričate, da je tudi pri nas postalo tradicijskono tako čutstovanje, kojemu navadno ne pravimo — vroča ljubezen.

Povedati smo torej hoteli, da se je naš skepticizam glede na trozvezo porodil iz spominov na minole dni in na žalostne dogodke in pa iz tradicijskega čutstovanja vsega národa. V prihodnjem članku hočemo pa po-

dati razloge, s katerimi se česki delegatje utemeljevali svoje nasprotstvo do trozveze in naše vnanje politike sploh.

Mestni svét tržaški.

(XXII. seja dne 1. oktobra 1894.)

(Konec.)

Po odobrenju proračuna v omenjeni obliki, ponovil je svetovalec Nabergoj svoj predlog, odnosno dnevni red, da naj zbor imenuje posebno komisijo 7 članov — izmed kojih dva okoličanska zastopnika — katera komisija naj na lieu mesta poizveduje o potrebščinah okolice gledé vode, cest, razsvetljave itd. ter naj se zajedno osvedoči o tem, da zares razni občinski uradniki zlorabijo svojo službeno oblast in da mnogokrat postopajo protipostavno. Sedaj pa se je oglasil vojeviti svetovalec dr. Venezian, da pobija ta predlog — seveda po svoje — trdeč, da se proračun občinske uprave dovoljno obzira na potrebu okolice (??) in sicer v toliki meri, kolikor pripušča denar, ki je na razpolago. Nihče pa ne more zahtevati, da bi se potrošili vsi dohodki občine le za okolico (!), kajti mnogo potreb ima tudi mesto, za koje je treba poskrbeti. Govornik je zbadel na to zastopnike okolice, češ, da so se isti baš ob tem trenutku (o glasovanju) izrekli proti proračunu (To je, le pri jedni točki, a okoličanski zastopniki so menda znali zakaj. Ur.). Govornik naglašja zatem, da ga ni mesta v celi monarhiji, čigar okolica bi bila v takó dobrem, v takó srečnem položaju (??), kakor je baš okolica tržaška. Sklicuje se v dokaz svoje trditve na kmetske občine na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem, koje da so v mnogo slabšem položaju. Tržaška okolica n. pr. se more služiti mestne ubožnice, bolnišnice, sirotišča in drugih dobrotelnih zavodov, z jedno besedo: tržaška okolica je v takih odnošajih proti mestu, da si okoličani sami gotovo ne želijo spomembne v današnji upravi (??). Govornik opozarja zastopnike okolice, da oni niso le okoličanski zastopniki v ožjem smislu besede, ampak da so svetovalci celokupne občine. Mestni svét pa v kolikor more, vedno in vselej pomaga „opravičenim“ potrebam okolice (?) in ustrezno „umestnim“ zahtevam (?). Kljub vsemu temu pa da nikakor ni smeti zahtevati, da bi tudi v okolici uveli vse to, kar je potrebno za mesto, n. pr. električno razsvetljavo itd. Zaključuje z izjavo, da je proti Nabergojevemu predlogu gledé posebne komisije, katera naj bi na lieu mesta preiskovala istinitost pritožeb in to radi tega, ker se itak v vsah posamičnih slučajih vrši disciplinarna preiskava, ako se koji uradnik pregreši proti svojim dolžnostim in ker bi bila posebna komisija, postavljena nad glavo županovo, ne le nepo-

trebna, ampak celo protizakonita. Zato izraža svojo nadejo, da zbor odkloni Nabergojev predlog.

Svetovalec vitez Nabergoj omenja v svoji repliki, da se sicer ne mara meriti z govornostjo dr. Veneziana, a dr. Venezian da se je mogel menda o svojem popotovanju preko Štajerske — ako je pohajal čole na Dunaju — vendar osvedočiti, da so tamošnja sela v mnogo boljšem stanju, kakor pa naše okoličanske vasi. Kar pa se dostaje raznih dobrotvornih zavodov v mestu, naglašja je govornik jako srečno, da imajo okoličani popolno pravico do istih, kajti okolica plačuje za vzdrževanje teh zavodov posredne in neposredne davke. Govornik ponavlja na kratko še objavljene težnje in nedostatke v okolici, o katerih je bil obširnejše govoril tokom razprave; omenja med ostalim še posebej, da bi bil n. pr. Grljan pod boljše občinsko upravo prav lahko nekaka vrst tržaške Nizze, a faktično nima danes niti jedne poštene ceste; iz vsega zaključuje, da je taka komisija zares potrebna in zahteva, da se imenuje ista. Svoj navdušeni govor zaključuje s svarilom, da, ako neče mestni svét pomagati in odpraviti navedenih nedostatkov, znala si bude okolica pomagati drugim potom: obrne se do vlade, do koje ima popolno zaupanje, in ako pa vlada ne bi ukrenila potrebno, obrnejo se okoličani s svojimi pritožbami do najvišega mesta, do Njeg. Vel. cesarja. Okoličani zahtevajo jako malo, oni hočejo le to, kar jim gre. (Hrup.)

Svetovalec dr. Venezian pobija viteza Nabergoja, češ, da je krasna tržaška okolica sama kriva na tem, ako ni takó cvetoča, kakor bi mogla biti in kriva je na tem, ker s svojim obnašanjem proti meščanom odbija (?) iste od obiska. Kar pa se dostaje uravnanja in poprave cest je treba tudi v mestu urediti razne ceste; gledé vode pa pravi, da, ako nima okolica zadostno vode, je treba opomniti isto tudi z ozirom na mesto, kajti tudi v mestu primanjkuje vode. Ako pa so zares nujno potrebe v okolici, poskrbita naj mestna delegacija in pa stavbarski urad, ne da bi bilo treba za to posebno komisije. — R. Luzatto se protivi Nabergojevemu predlogu a finančnega stališča in prosí Nabergoja, da naj umakne svoj predlog. Svetovalec Nabergoj odgovarja, da svojega predloga ne umakne, toda, ako mestni svét ukrene potrebno, ne da bi bil imenoval posebno komisijo, bude on vsejedno hvaležen zato. Župan je dal Nabergojev predlog na glasovanje, a kakor je bilo predvideti, bila je večina solidarna proti predlogu, a podpirali so ga le navzoči 4 okoličanski poslanci. (Mauronerja zopet ne poštevamo kot zastopnika okolice. Ur.). Predlog je torej padel in s tem je končala seja.

PODLISTEK.

153

Kmetiski upor.

Zgodovinska povest šestnajstega veka.

— Spisal August Senoa. Priložil I. P. Planinski. —

Komisarji so izročili Uršuli zopet grad Sosed. Visoko je nosila ohola udova glavo, lice in oko ji je sevalo v zlobnem nasmehu, ko je hodila v grad, iz katerega jo je segnala krivica. Tahi pa je čepel potrte glave kraj svojega kamina, zrl v gladka kamenita tla in škripal od jeze. Dvoje vragov je stanovalo pod jedno streho, dvoje besnih duš v jednem peklu. Enkrat še se je pokazal Tahi pred svet. Osmnajstega svečana leta 1578, malo dnij po Gubčevi smrti, zboroval je v Zagrebu zbor kraljevine Dalmacije, Hrvatske in Slavonije, in ko se je plemstvo razcepilo, privleče se hipoma v zbor sivoglav, zgrbljen stavec, žoltega uvelega lica, hodeč ob bergljah, uprt na svojega sina: Tahi. Vriše hipoma potihne — samo zamol-

kel šepet se razlega po zboru. Stavec stopi pred vzišeni stol bana Draškovića, kateri gladi brado in upira svoj arpi pogled vanj. Vzdignivši suho desnico, izpregovori drhtečim glasom Tahi:

— Velemožni, prečastni gospod ban! Slavni etanovi in redovi kraljevine! Pred vaše lice prihaja slab, obnemogel stavec, pred vas, ki ste vrhovno sodišče v ti deželi, in zahteva od vas pravice; zaslužil sem, da me branite, ker sem služil zvesto troje kraljev, ker mi je ta moja roka iznemogla, viheteš sabljo na obrambo domovine. Sedaj sem osušeno deblo. Ne želim drugega, kakor da zadnje dni burnega življenja preživim mirno pod svoje streho, da mirno umrem. Ali vrage ne pusté. Zavihтели so sekuro na to suho uvelo deblo — náme. Ne morem dosti govoriti. Slab sem. Saj veste, česa vas prosim. Ko so zlobne duše nahujaskale zoper mene zversko kmetstvo, izročili so komisarji siloma gospé Uršuli Heningovi polovico mojega po-

sestva, mojega, pravim, ker sem ga za svoje novee kupil. To je krivica, grda krivica. Ni bilo dovolj, da so me plenili, požigali, odrali, da je žugala smrt moji glavi. Sedaj naj se še dolim z njimi. To je krivica, pravim, — in stavec zmaje jezno z glavo —, jaz ne poznám komisarja, jaz priznavam samo naše sodišče. Bedite pravični, vrnite mi moje. Jaz protestujem proti sili, najsi je tudi kraljeval! In stavec vzravna glavo in pogleda motnih očij bana.

— Gospóda slavna! plane srđito pokonci Stepko Gregorijance, kateri je doslej povešene glave sedel v kotu, gospóda slavna! Protestovati moram jaz za svojo taščo, gospo Heningovo. Kaj? Do tega je prišlo? Mar sodišče in zakon nič ne veljata v ti deželi? Mar je razbojniku svobodno jemati tuje? Ali ni bilo dovolj krvi in bede? Ali naj je bo še več? Sodišče je izreklo pravico, kralj je zaukazal, komisarji so zvršili. Kdo se sme vzdigniti zoper kralja? Posestvi So-

sed in Stobica sta dedovina Heningovega rodu, a tuja kukavica se je vtihotapila v mirno gnoздо in ga razbojski vzela. Gnjavil in davil je nousmiljeno kraj, da se je jok čul do Boga. Vi ste bili priče krvavih dejanj, vi veste, da je kmetska razjarjenost pretvila uničiti vse pravice plemstva. A kdo je temu kriv, kdo? Tahi! Da, on! In sedaj, ko je v domačem boji toliko duš pogubljenih, ko je polovica naše dežele krvava puščava, sedaj, ko se je zaspana pravda po toliki nesreči prebudila, sedaj zahteva začetnik vaega zla svojo pravico. Kje ima ta človek dušo? Kje ima obraz? Sramota! Grehota! On ne priznava komisarjev sedaj, ko so storili pravico, pač pa jih je priznaval prej, ko so delali krivico, ko so mu izročili po krivici celo posestvo. In sme priti na ta posvečeni prag? In sme stopiti pred bana? Kje mu je poštenje?

(Dalje prih.)

Politiške vesti.

Delegacije. Govor dra. Slame v seji avstrijske delegacije dne 3. t. m. o upravi Bosne in Hercegovine nam je popolniti nastopno. Dr. Slama je rekel, da se to kaže na slabo vest, da so vladna glasila napala govornika še popred, nego je sploh kaj govoril. Govornik pripozna sicer lep napredek glede občil, šolstva, pravosodja in zdravstvenih razmer, vendar pa jedkuje kmet o gospodarskem pritisku. Ustaje v Bosni so se porajale vsikdar radi gospodarskih razmer, nikar pa za to, ker Turki niso hoteli sidati svetovnih kopališč in vladnih hotelov. Pravi patrijotizem vidi govornik v tem, ako govorimo resnico, prazno hvalisanje in prikrižanje ne pomaga prav nič. Govornik opisuje za široko, kakó neumestno in pogrešno postopa policija, kar se bolj povečuje nesadovoljnost. Zalog uplašanih glob znaša na primer še 3 1/2 milijona goldinarjev. Svetovna kopelj v Ilidži potrla je baje še milijone in Bošnjaki tožijo, da se zadosti poté v tej jedni sami kopelji. Me to za konjske dirke, naj bi skrbeli raje za clementarne šole in kultura naj bi pridela pri ljudeh, ne pa pri konjih. Govornik bi šelel pojasniti, ali je res, da ravnatelj brodarstva v Sarajevem vložil plačo 5000 gl., a da mu je voditi mornarice treh — čolnic na neurejeni Drini? Istotako bi šelel pojasniti glede prodaje gosdov tvrdki Morpurgo, katera tvrdka da dobiva in Bosno dobiček jednega milijona na leto. Za obrtne in gospodarske namene so stori premalo, temveč pa za nevarna in negotova industrijska podjetja. Pred vsem pa treba urediti gospodarske odnose, kakor smo bili obljubili pred okupacijo.

Odgovor ministra Kallay smo že načrtali v glavnih potezah v večernem izdanju od minolega četrtka.

Ogorska delegacija je vsprejela okupacijski kredit in vojni proračun.

Cerkveno-politiške predloge v magistralni zbornici. Ministerstvo Wekerle je v nevarnosti, da se izpodtakne. Opozicija proti postavnima načrtoma o svobodnem izvrševanju vereisповедanja osiroma o dovoljenem brezverstvu, in pa o reopoziji Židov, je hujša, nego si je domisljal g. Wekerle. Katoliškim in pravoslavnim cerkvenim dostojanstvanikom pridružili so se tudi protestantje, kateri poslednji so — kakor znano — glasovali za civilno poroko. Torej celo protestantje, ti svesti podajadi Žido-Madžarov, so se ustrašili groznih posledic, katere bi bile neizogibne za javno moralo, ako bi se določilo zakonito, da smo vsakdo, kadar mu drago, od kričanske vere prestopiti k šidovstvu in da bi se postavno urejale razmere tudi tucih oseb, ki odstojijo od jedne vere, a ne pristopijo k drugi — da bi se torej zakonitim potem pripoznalo — brezverstvo. V svojem napuhu je bil madjarski Israel vendar malo prodron: moč korupcije menda celo na Ogorskem ni tako silna, da bi mogla prenašati tako težo — vsaj jeden steber, protestantski, jel se je majati.

V nadaljni raspravi je naglašal arbski patrijarh Branković, da ti zakoni bi prinesli za seboj le smešnjava in nemir, koristili pa ne bi nikomur. — Tudi protestantski škof Szasz se izjavlja odločno proti brezverstvu. — Grško-vstobni škof Popea je rekel, da se vsa veroisповедanja morajo združiti proti skupnemu sovražniku. Če tudi danes ne bode vspeha, ali konečni vspeh ne izostane. — Grof Stefan Szapary meni, da tem zakonom je namen le ta, da se na Ogorskem udomačijo izrodki drugih držav. Deležo poplavitjo anarhisti in noriščice ne bodo dosta velike, da bi moglo vsprejemati vse prošilce. — Danes se nadaljuje rasprava, ker se je oglasilo še več govornikov.

carska obitelj ruska dospela je predvečerajšnjem v Jalto.

Apostolskim prefektom za italijanske kolonije v Afriki je sv. stolica imenovala patra kapucinov Carbonara.

Vojska med Kitajem in Japonsko. Iz Tokia javljajo, da je tamošnji angleški odposlanik dobil od Japonske vlade zgotovilo, da ista ne stori ničesar proti Shanghai. — Iz Londona javljajo, da so se v ministerskem svetu sporazumeli popolnoma, kako je postopati v varstvo angleških podanikov, živčih v Kitaju.

Različne vesti.

Na volilski shod v Šklednju opozarjamo še enkrat vsa častita volilca I. okraja, proseč jih, da se udeležijo polnoštevilno tega shoda. Shod se bode vršil prihodnje nedeljo v gostilni gosp. Antona Sancina-Čmota. Začetek ob 4. uri popoldne.

Novi načrti. Italijanska gospóda slutijo menda vendarle sami, da gre močno nizdolu s njimi, valje vsej navidezni moči in slavi in valje vsem mogočnim prijateljem. Obhajati jih je začel čut, da tako, kakor je bilo dosedaj, ne more trajati dolgo ter da utegne kmalu popihati druga sapa. V tem strahu in v tej stiski jeli so kovati nove načrte, kako bi bilo vendarle mogoče vzdržati umetno in nenaravno gospodarstvo Italijanov v doželi Istriki. Kakor navadno, je najpogumnejši v svojih načrtih vrli naš „Independento“ — ta list daje v svet moder nasvet, da bi se Istra administrativno spojila s Trstom, kjer imamo poznano „galerijo“, ki ume toli izborna voditi rasprave v zbornici. O tem famosnem nasvetu spregovorimo v prihodnjem članku.

Vendar enkrat! Dne 30. m. m. proglašil je slavni upravni odbor občine Podgrajske, da je imenik volilcev za volitev občinskega zastopstva razpostavljen vsakemu občinarju na ogled od 1. do 29. oktobra. Rok za ulaganje reklamacij proti temu imeniku je določen od 30. oktobra do 6. novembra.

Gospóde upravitelji so se vendar enkrat zganili potem, ko so za tri tedne prekoračili dobo, predpisano po zakonu za obnovljenje občinskega zastopstva.

Volilci občine Podgrajske pozvani bodo torej kmalu, da dajo zaslužno sadoščenje na nezaluzenem žaljenju moči, ki je po svoji razumnosti, po svoji neutrudni delavnosti in po svoji poartovalnosti izvlekel občino iz blata; možu, čigar značaj in čigar roke so čiste kakor slato. Pomenilo bi, da hočemo žaliti ogromno večino volilcev Podgrajskih, ako bi dvomili le za trenotek, da se volilci Podgrajski ne pokažejo — možo! Mi pričakujemo volitev radostnim srcem, ker smo prepričani, da je še dovolj poštenja v občini Podgrajski.

Plesne vaje pri „Tržaškem Sokolu“ se ne pričnejo še v nedeljo dne 7. oktobra, kakor je bilo določeno, ker se delajo v telovadnici velike priprave za otvoritveno slavnost. Kdaj prične plesne vaje, priobčimo pravčasno na tem mestu.

Vabilo k občenemu zborovanju podpisane učiteljskega društva v Gorjanskem (preklicaj Komen radi nastali ovir). — Vspredaj: Patje od 9—10, potem 1.) Praktičen poskus. 2.) Otročja trmoglavost. 3.) Raznoterosti. Učit. društvo v Sočani.

ODBOR.

Podpora ubožnim udovam. Dne 2. decembra t. l. razdelijo se zopet dohodki od mestnega sveta osnovane ustanove „Cesar Fran Josip I.“. Obresti te ustanove se razdelijo med ubožne udove (s otroci) delavskega stanu, pristojne v tržaško občino in sicer v zneskih najmanj 36 in največ 72 gl. Podpora velja le za leto 1895, ter jo isplača mestna davkarja v posamičnih obrokih 1. dne vsakega meseca, razdeli in odkáže pa to podpore mestna delegacija. Prošnje do 31. t. m. II. odseku mestnega magistrata. Prositeljce se morajo v prošnji izkazati: da so udove in koliko otrok imajo; da je bil pokojni soprog delavskega stanu; da so uboge; da so neomadeževanega ponašanja in da so pristojne v tržaško občino.

Vročinska bolezen v Rifemberku. Iz Gorice poročajo, da se pojavlja v Rifemberku že mesec dni vročinska bolezen (tifus) uprav epidemijski. Vzrok tej bolezni je menda slaba pitna voda. Oblasti so zaprlo 4 vodnjake.

Umestni prenosovi pri tržaški pošti. V kratkem se preseli tukajšnji c. kr. poštni urad v novo poštno palačo. Ko se to zgodi, uredbe poštno ravnateljstvo dvoje jako umestnih prenosov gledé denarnih in poštnih tovrnih pošiljatev. Prva prenosova sestoji v tem, da prinese listonoša poleg denarnih nakaznic tudi nakazani denar v hišo, druga pa v tem, da pošta dostavi tudi poštno-tovorne pošiljateve s posebnim vozom tudi neposredno prejemniku v stanovanje. Za take pošiljateve plača sprejemnik neznatno takso, namreč za pošiljateve do 5 kg. 5 nč., za pošiljateve od 5 do 10 kg. 10 nč. in za pošiljateve nad 10 kg.

15 nč. Pošta opravi proti odškodnini 5 odnosno 10 nč. tudi manipulacijo pri carinskem uradu gledé takih pošiljatev, katere so podvržene užitninski carini. Kdor pa ne mara sprejemati denarnih in poštno-tovornih pošiljatev na dom, ampak jih hoče povzdigniti na pošti sam kakor doslej, prijavi naj to poštnemu ravnateljstvu za vsak slučaj posebej ali pa enkrat za vselej.

Razprava proti Suligoju, bivšemu načelniku mestnih stražarjev, ki je bil že v drugič razmesaril svojo ženo, vršila se je danes. Suligoj je dobil zaradi težkega telesnega pokovanja 6 mesecev ječe. Državni pravnik pridržal si je pravo pritožbe zaradi prenizke kazni. Razprava je bila tajna.

Zblaznel. Predvečerajšnjem popoldne je nenadoma zblaznel 32letni Lloydov mašinist F. M., sahtevajoč od raznih gostov v neki gostilni v ulici Lazzaretto vecchio, da mu posodijo 500 gl. Poklicali so Trovosa, kateri je blaznega potolažil s tem, da mu je dal nekoliko goldinarjev „na račun“ in ga lepó svabil s seboj v bolnišnico.

Zadušen dimnikar. V selu Wadovioze v Galiciji je te dni dimnikar v odsotnosti kuharice splezal v dimnik, da ga očisti. Vrnivša se kuharica, napravila je ogenj, kajti ni znala, da je človek v dimniku. Čez nekoliko minut pa telebne nesrečnej iz dimnika na ognjišče — mrtev. Gosti dim ga je bil zadušil. Prestrašena kuharica je spravila vse sosedstvo na noge; toda dimnikarja ni mogel oživeti nihče več.

3 1/2 milijonov frankov poneverjenih. Dne 3. t. m. je narodil baron Hirsch v Parisu „obče spoštovanemu“ senzalu Pingaultu, da mu proda ogromno partijo sladkorja. Mešetar je res izvršil nalog in dobil za prodano blago tri in pol milijona frankov. Kmalu zatem pa je prihitel, navidezno ves poparjen, k baronu Hirschu in mu objavil jakeže, da mu je ukradel neznan človek to ogromno svoto, tatu pa da ne more niti opisati, kakšen da je bil. Baron Hirsch seveda ni veroval niti besedice svojemu senzalu, ampak odpustil ga je „popolnoma mirno“ (znemnje, da baron Hirsch prav lahko občuti zgubo 3 1/2 milijonov, ker ima še mnogo drugih), toda komaj je odšel mešetar, prijavil je baron to stvar policiji. Pingaulta so zaprli in novosti mešetar je res pripoznal, da je denar poneveril, ker je izgubil glavo, videvši tako ogromno svoto. Denar je naložil pri neki banki, torej ga dobi baron Hirsch nazaj. Isti baron je preklical svojo ovadbo, toda policija ne izpusti Pingaulta.

Policijsko. Predvečerajšnjem so zaprli 85 letnega berača Ivana Benca iz Kopra, ker je nadlegoval v ulici Belvedera ljudij, proseč miloščine. — 30letnega težaka Fr. A. iz Sočane ter 29letnega tovariša mu Alojzija B. iz Kočevja zaprli so, ker sta pijana razgrajala po mestu. — 29letni težak Fran K. iz Št. Vida nad Ljubljano je bil pred nekoliko dnevi ukradel (spetarju Avgustu Degraasiju rano obleko, vredno okolo 35 gl. Predvečerajšnjem so ga sasačili policijski organi ter ga odvedli v zapor. — V novem pristanišču so sasačili 39letnega težaka Josipa Z., ko je kradel kavo. Stražarji so mu odvzeli breme, njega pa so odpeljali na — prišgano juho.

Sodnijsko. 38letni krošnjar Ivan Veruzzi iz Trsta je bil predvečerajšnjem obsojen zaradi tatvine na 10 mesecev teške ječe ter pride po prestani kazni pod posebno policijsko nadzorstvo. Dne 4. avgusta t. l. ga je namreč sasačil polic. ofic. g. Tis, ko je prodal v neki prodajalnici v ulici Solitario 30 kg. brčkone ukradene kave. Zatoženec je sicer trdil, da je bil kavo kupil od „nepoznanega“ mornarja, toda njegovo izpričevanje je malo verojetno, ker je Veruzzi znan tat in je bil že večkrat kaznovan zaradi tatvine. — 36letni oženjeni trgovec Marko Bacege, italijansk podanik, je dobil predvečerajšnjem 4 mesoce teške ječe zaradi tega, ker je bil zapeljal 18letno Marijo Pader, katera je hodila kupovat v Bacegovo prodajalnico v ulici del Farneto hšt. 46 in ji pozneje preskrbel celó strupa, da si bolehno dekle konča življenje. Po prestani kazni izženejo Bacego iz Avstrije.

Koledar. Danes (6.): Brunon, op.; Fida, muč. — Jutri (7.): 21. pobinkoštna nedelja. (Nedelja rožnega venca.) — V ponedeljek (8.): Brigita, vd.; Šimen (Simeon), spozn. — Prvi krajec. — Solnce iside ob 6. uri 9 min., zatoni ob 5. uri 29 min. — Toplota večeraj: ob 7. uri zjutraj 18.5 stop., ob 2 pop. 21 stop.

Najnovije vesti.

Budimpešta 5. Državno-zborska delegacija je pričela raspravo o rednih potrebnih za vojsko. Mladočeski delegat Brzozrad je izjavil v imenu svojih tovarišev, da bode glasoval proti proračunu za vojsko in sicer z osiroma na notranje razmere na Češkem in na stališče, na katero se je postavila vlada nasproti češkemu državnemu pravu. Predsednik je pretrgal govornikova napačanja s opazko, da naj nikar ne govori v raspravi proračuna za vojsko o češkem državnem pravu. Govornik je naglašal nesrečne nasledke militarizma ter sahteval skupno razoroženje vseh držav. Jedna — katerakoli si bode — volčila naj prične s razoroženjem. Dotični državnik, ki bi to izposloval, bil bi največji dobitnik človeštva.

Lvov 5. Pri nekem shodu volilcev je izjavil sinoč državni poslanec Kaposinski, da sta se takoj po nastopu koalicije obvezala ministra Mačevski in Javorski klubu Poljakov, da izvršita volilno prenosno še tekom sedanje legislature, da se bode torej volitve leta 1897. vršile še na temelju novih volilnih zakonov.

Lvov 5. Vojaški poveljnik v Požunu, nadvojvoda Friderik, pride kot poveljnik voja v Lvov namesto kneza Windischgrätza.

London 5. Glavni predmet večerajšnje ministerske seje je bilo posvetovanje o nevarnostih, ki pretijo angleškim interesom vlad vojne na Kitajskem. Angleška vlada je ukazala, da odpotuje iz Indije 6000 mož; prva brigada te čote se ukrci dne 13. t. m. v Kalkuti in odpluje v Hongkong.

Berolin 5. V tem ko je v Parisa in iz Londona prihajajoča poročila zatrjujejo, da ruski car ni nevarno bolan, javljajo „Berliner Tagblatt“ in Potorburga, da je zdravstveno stanje carjevo zelo nevarno. Zdravnik prof. Leyden je nasvetoval, da odpotuje car pod mlejše podnebjje, menda v Krf. Spremljal ga bode brčkone zdravnik prof. Saharjin. Car želi, da ga spremlijo tudi sinovi.

Trgovinske brzojavke.

Budimpešta. Pšenica za jesen 6 21—6 23, za spomlad 6 71—6 73 Koruza za oktober 6 15 do 6 20. Oves za spomlad 5 74—5 76. Ra nova 5 00—5 10.

Pšenica nova od 78 kil. f. 6 25—6 30, od 79 kil. f. 6 30—6 35, od 80 kil. f. 6 35—6 40, od 81 kil. f. 6 40—6 45, od 82 kil. for 6 45—6 50.

Ječmen 6 25—6 40; proso 6 70—6 90. Pšenica: Malo ponudb, povprečevanje dobro, trg stalen, 2/3, nč. dražje. Prodalo se je 20.000 met. stot. po stalnih cenah. Ra 5 nč. dražja. Ov s jako stalen. Vreme: deževno.

Praga. Nerafinirani sladkor za oktober f. 13 27 december f. 13 32, del.

Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst in s carino vred, odposiljatev proci f. 30 75. Novembra-maro f. 30—30 25. Concaasé za november-maro 30 25 do 30 50. Čevrorni za oktober 31 75. Novembra 31 25 V glavah (sodih) za polovico oktobra 32 1/2, za konec oktobra 32.

Havr. Kava Santos good average za oktober 80— za februar 79—, mlado, polom.

Hamburg. Santos good average za oktober 70 75, december 65 75, maro 62 75 jako mlado, polom.

Dunajska borza 5. oktobra

	1894.	danes	večeraj
Državni dolg v papirju	98 90	98 75	98 75
„ v srebru	98 90	98 80	98 80
Avstrijska ronta v zlatu	123 10	123 95	123 95
„ v kronah	97 90	97 95	97 95
Kreditne akcije	370 —	369 50	369 50
London 10 Let.	124 15	124 05	124 05
Napoleoni	9 89	9 87 1/2	9 87 1/2
100 mark	60 95	60 95	60 95
100 italj. lir	45 95	45 90	45 90

„Gostilna“

v večjem kraju na Notranjskem na najprimernejšem prostoru, dá se v najem pod ugodnimi pogoji. Isti se polzvedo pri uredništvu tega lista. 1—3

Gostilna „Štoka“ staroznana pod ime poleg kavarna „Fabris“, priporoča se Slovencev v mestu in na delih. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino, debelo, tako mešanom, kakor za deželo. Cl.

Mlekarna Frana Gržine iz St. Petra na Notranjskem (Via Campanille v hlii Jakoba Brunnerja št. 3 (Piazza Ponterosso). Po dvakrat na dan frišno oprazno mleko po 14 kr. liter nedosredno iz St. Petra, sveža (frišna) smetana. Na zahtevanje, pošilja se tudi na dom.

Martin Krže, Piazza S. Giovanni št. 1. ima trgovino s mnogovrstnim lesenim, železnim in lončnim kuhinjskim orodjem, pletenino itd. Cl.

Kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ v ulici Caserma, glavni shajališči tržaških Slovencev vseh stanov. Na razpolago so časopisi v raznih slovanskih jezikih. Dobra postrežba. — Za obilen obisk se priporoča Anton Šerli. Cl. kavarnar.

Gostilna Josipa Katalana v Rojanu, „Pri dvanaestih murvah“, priporoča se slavnomu slovenskemu občinstvu za obilen obisk. — Točila se bodo samo domača izvrstna vina. 104 23